De eigen cultuur leren kennen in het Historisch Museum

De collectie meubels geeft een indruk van de levenswijze van de betergesitueerden.

"Een volk dient de eigen cultuur en historie te kennen om te begrijpen waar de hedendaagse normen en waarden vandaan komen."

Door Marjanne Havelaar

Dat merkte de minister van Onderwijs en Administratieve Zaken, Fredis Refunjol, op ter gelegenheid van de heropening van het Museo Historico Arubano, op 25 september van dit jaar. De feestelijke inauguratie vond plaats na een ingrijpende reorganisatie van zowel de museumzalen als de collectie museumstukken. Alice van Romondt, bestuursvoorzitter van het museum zei over de reorganisatie: "Het verleden verandert hier niet door, wel het karakter van het museum, dat veel educatiever van aard is geworden." Toepasselijk genoeg is het Historisch Museum gehuisvest tussen twee van Aruba's oudste monumenten, Fort Zoutman en de Willem III-toren. In het bijzijn van prinses Margriet opende het museum op 23 augustus 1983 haar deuren. Twintig jaar later zijn het Gouverneur Olindo Koolman en zijn vrouw die de gerenoveerde expositiezalen voor de eerste keer officieel betreden.

De ingang tot het museum aan de Zoutmanstraat wordt gevormd door de Willem III-toren, gebouwd in 1867 als klokkentoren en tot 1963 fungerend als vuurtoren. De kantoren van de medewerkers en de opslagruimtes voor de spullen die tijdelijk niet worden tentoongesteld bevinden zich op een van de verdiepingen van de toren.

VERANDERING

Een museum kost veel geld en brengt weinig op. Arubanen zelf stappen over het algemeen niet zo makkelijk een museum binnen. Die drempel is er gewoon. Het museum moet naar de mensen toe gebracht worden. Ook is het zo dat leerlingen vroeger niets op school leerden over Aruba. Het ging alleen maar over Europa. Generaties groeiden op met het idee "onze cultuur stelt niet veel voor, is minderwaardig". Dus komt het niet zo snel in de mensen op om naar een museum te gaan waarin men naar de eigen cultuur kan kijken. Ook toeristen bleven slechts vijf of tien minuten binnen en gingen weer weg. De expositie was maar klein en vertelde eigenlijk geen verhaal.

De permanente collectie van het historisch museum, naast archeologische vondsten voornamelijk bestaande uit antieke Arubaanse gebruiksartikelen, bleef na de opening midden jaren tachtig vijftien jaar lang onveranderd. "De hoogste tijd voor modernisering", oordeelde het museumbestuur en zette twee schrijvers aan het werk. Zij hebben inmiddels een soort script geschreven dat als rode draad dient om de bezoekers in de drie zalen door de geschiedenis van Aruba te leiden. Het verhaal begint in 1500 en loopt door tot in deze eeuw. Vanuit Curaçao is verder Leo Helms van Kurá Hulanda aangetrokken om het historisch museum verder te professionaliseren en een nieuwe expositie in te richten.

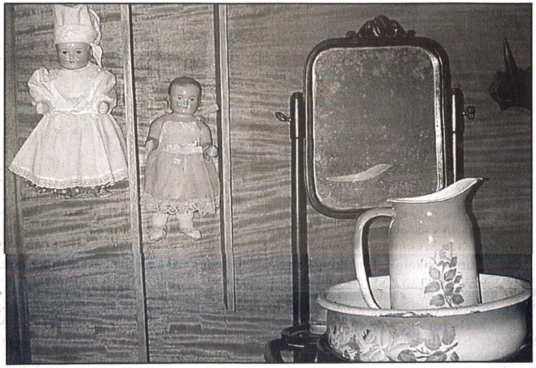

Poppen van vroeger en een lampetkan met waskom.

EXPOSITIE

Bij het binnenkomen krijgt de bezoeker de Arubaanse tijdlijn voorgeschoteld, van de prehistorie tot nu. Een schelp en potscherven symboliseren de tijd van de indianen. Een Bolskruikje en een strohoed stammen uit de periode van de kolonisatie. De laatste vijftig jaar worden vormgegeven door een bouwvakkerhelm en een carnavalstooi. In deze zaal worden ook enkele zeer oude documenten tentoongesteld, waaronder de belastingboeken uit het begin van de negentiende eeuw. Frans Rasmijn moest bijvoorbeeld in 1818 een bedrag van 35 gulden betalen voor het houden van vee. Ook de oude kaarten, prenten en tekeningen aan de muren geven een mooi beeld van het leven in de oude tijd.

De tweede zaal schetst een beeld van het leven in de districten. Er was namelijk een groot verschil tussen de stad en de regio daarbuiten. Vooral veel afbeeldingen zijn te zien van de activiteit, die vroeger veel tijd kostte, namelijk transport. Alles werd op kruiwagens of met behulp van ezels vervoerd. In de vitrines vindt men een grote verzameling gebruiksvoorwerpen voor het dagelijks leven, maar ook veel gereedschap voor al het werk dat er te doen was.

De derde zaal laat zien hoe vooral de beter gesitueerden leefden. Huisraad en muziekinstrumenten tonen aan dat de bovenlaag van de gemeenschap, in tegenstelling tot de arbeiders, tijd had om 's avonds en op zondag in een mooie kamer te zitten, op bezoek te gaan of te genieten van wat muziek.

Naast de expositie biedt het museum audiovisuele programma's aan en zijn er educatieve programma's opgezet, speciaal voor scholieren.

GEBOUWEN

Het geld voor de renovatie is voornamelijk afkomstig van UNOCA en het Prins Bernhardfonds. Daarnaast hebben ook verschillende overheidsdiensten, sponsors en vrijwilligers een steentje bijgedragen aan het realiseren van de plannen. Het bestuur is echter ook al druk bezig geweest met het inzamelen van geld om de gebouwen in hun oude glorie te herstellen. Met de medewerking van het Monumentenbureau wordt geprobeerd zoveel mogelijk verloren gegane details van de Willem III-toren te achterhalen. Er was vroeger bijvoorbeeld een Davidsster op een van de muren bevestigd en zo zijn er nog meer artefacten die nu ontbreken. Het idee is om bovenop de toren een paar kijkers neer te zetten. Het uitzicht op de Hooiberg, de cruiseschepen in de haven en het blauwgroene water langs de kustlijn vanaf de toren is indrukwekkend. Er zal echter nog heel wat werk verzet moeten worden, voordat het zover is dat toeristen over Oranjestad uit kunnen kijken. De in onbruik geraakte klok verkeert in roestige staat. Een deel van het houten platform op de grond is zwart geblakerd. De bovenranden van de muren zijn met hout verstevigd vanwege afbrokkelinggevaar.

Ook Fort Zoutman is toe aan een opknapbeurt. In een van de drie oude cellen is een souvenirwinkeltje opgezet. Een andere zal dienst gaan doen als bibliotheek. De derde cel zal in de oorspronkelijke staat worden teruggebracht en het verhaal gaan vertellen van de Arubaanse moordenaar Pedro Mata Kuater. Direct naast de cellen in de metersdikke schuttingmuur zijn drie schietgaten te zien. De kanonnen zijn helaas niet bewaard gebleven, maar in de toekomst zal voor vervanging worden gezorgd.

Het Museo Historico Arubano is te vinden in de Zoutmanstraat in Oranjestad. De openingstijden zijn maandag tot en met vrijdag van negen tot twaalf uur en van half twee tot half vijf. Op de binnenplaats vindt iedere dinsdagavond om half zeven het folkloristische Bon Bini Festival plaats, met dans, muziek en handgemaakte artikelen.